

Warszawa, 12.05.2017

DOIK-611-5/17/JS

POSTANOWIENIE

I. Na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 99b ust. 2 w związku z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczyna wobec **Getin Noble Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie** postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez Bank we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych indeksowanych/denominowanych/waloryzowanych do walut obcych, postanowień umownych o treści:

A. „Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu i Pożyczki, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego Kredytu i Pożyczki i obliczania należności z tytułu rat Kredytu, Pożyczki i odsetek w następujący sposób:

a) Kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

b) Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 7%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 6%”,

oraz

B. „Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat Kredytu i odsetek w następujący sposób:

a) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w dniu wymagalności raty ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 16:30 z dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty.

b) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w pozostałe dni robocze ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 9:30 z tego dnia.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

e) W przypadku wzrostu albo spadku kursu rynkowego waluty indeksacyjnej dostępnego w serwisie Reuters, w ciągu jednego dnia roboczego, w wysokości równej co najmniej poziomowi aktualnego spreadu walutowego, odpowiednio dla kursu kupna albo sprzedaży tej waluty, Bank zastrzega sobie prawo do zmiany kursów kupna i sprzedaży tej waluty w ciągu dnia. Po publikacji tak ustalonego nowego kursu waluty, będzie on obowiązywał w Banku w tym dniu. Do ustalania kursu waluty odpowiednio stosuje się zasady ustalania kurs waluty indeksacyjnej ustalone we wcześniejszych punktach”,

które to postanowienia mogą zostać uznane na za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r., poz. 459).

II. Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, niniejszym postanowieniem, zalicza w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.), tj.:

1. Postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
2. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. zawiadamiające o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
3. Pismo Getin Noble Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 7 lipca 2016 r. wraz z załącznikami;
4. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 lipca 2016 r.;
5. Pismo Getin Noble Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 9 sierpnia 2016 r. wraz z załącznikami;
6. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8 września 2016 r.;
7. Pismo Getin Noble Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 27 września 2016 r. wraz z załącznikami.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu”, „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.; dalej także „uokik”).

Podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje otrzymane przez Prezesa Urzędu od konsumentów, będących stroną umów o kredyty hipoteczne waloryzowane do walut obcych, dotyczące dowolności w ustalaniu przez Banki kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

W toku prowadzonego postępowania, pismem z dnia 10 czerwca 2016 r., Prezes Urzędu wystąpił do Getin Noble Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie (dalej także „Bank”) o przekazanie informacji, czy we wzorcach umów kredytów hipotecznych waloryzowanych do walut obcych lub w załącznikach do nich (m.in. regulaminach, tabelach) bądź we wzorcach aneksów stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., zamieszczone jest postanowienie dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych oraz czy konsumenci mogą zweryfikować na podstawie ww. postanowień poprawność wyliczeń stosowanych przez Bank. Tym samym pismem Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania odpowiednich wzorców umów wraz z załącznikami.

W odpowiedzi, pismem z dnia 7 lipca 2016 r. Bank poinformował, że nie posiada w swojej ofercie kredytów waloryzowanych do waluty CHF, a z dniem 9 czerwca 2016 r. wycofał ze swojej oferty kredytów hipotecznych kredyt/pożyczkę indeksowaną do waluty EURO. Jednocześnie, w załączeniu do pisma Bank przekazał m.in. wzorzec umowy o nazwie „Umowa z dnia ... indeksowana do EURO”, stosowany po dniu 17 kwietnia 2016 r.

W powyżej wskazanym wzorcu umowy znajdowało się postanowienie o treści (§ 4 pkt 26):

„Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu i Pożyczki, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego Kredytu i Pożyczki i obliczania należności z tytułu rat Kredytu, Pożyczki i odsetek w następujący sposób:

a) Kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

b) Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 7%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 6%.

e) W celu uatrakcyjnienia oferty Bank zastrzega sobie możliwość okresowego zmniejszenia wysokości spreadu walutowego poniżej wartości określonych w lit. c i d. Wiadomość na ten temat zostanie udostępniona klientowi w treści „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”. Zmniejszenie wysokości spreadu nie wymaga zawarcia Aneksu do Umowy Kredytu i/lub Umowy Pożyczki”.

Pismami z dnia 25 lipca 2016 r. oraz 8 września 2016 r. Prezes Urzędu wezwał Bank do m.in. wskazania, czy Bank zawierał z konsumentami aneksy do umów kredytów hipotecznych waloryzowanych/denominowanych/indeksowanych do CHF, przekazania treści wszystkich aneksów, które zostały zawarte od dnia 1 maja 2016 r. do dnia 31 maja 2016 r. oraz wyjaśnienia, czy konsumenci mogą przy zawieraniu ww. aneksów, samodzielnie kształtować treść postanowień dotyczących sposobu ustalania kursów walut obowiązujących w Banku.

W pismach z dnia 9 sierpnia 2016 r. i 27 września 2016 r. Bank przekazał odpowiednie dokumenty, a także wyraził następujące stanowisko m.in.:

- Bank zawierał z konsumentami aneksy do umów kredytów hipotecznych waloryzowanych/denominowanych/indeksowanych do CHF. W okresie od dnia 1 maja 2016 r. do dnia 31 maja 2016 r. zawarto 94 aneksy.

- Bank sporządza aneks zmieniający warunki umowy kredytu/pożyczki na wniosek klienta bądź z własnej inicjatywy w sytuacji, gdy na etapie obsługi umowy Bank zdiagnozuje konieczność jego sporządzenia. W przypadku wniosku klienta - wniosek wraz z wymaganą dokumentacją analizowany jest przez Bank. Po podjęciu przez Bank decyzji pozytywnej, sporządzany jest stosowny aneks. Aneks sporządzany jest na podstawie wzorców, których ewentualna modyfikacja dokonywana jest zgodnie z treścią podjętej decyzji.

- Co do zasady klient nie ma możliwości samodzielnego kształtowania treści postanowień dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

- Bank korzysta z serwisu Thomson Reuters Eikon, wspomagając się w tym zakresie dodatkowo platformą FXAll firmy Thomson Reuters jako źródła informacji o bieżących cenach rynkowych na rynku walutowym. Bank nie ma szczegółowej wiedzy w zakresie zasad dostępu dla konsumentów do serwisu Thomson Reuters Eikon i FXAll.

- Załączniki regulujące sposób i zasady ustalania kursów walut obcych nie są załączane do aneksów. Informacje dotyczące ustalania kursów walut obcych klienci mają wskazane albo w umowie, albo regulaminie kredytowania hipotecznego.

Jednocześnie, w przekazanych przez Bank aneksach do umów kredytów hipotecznych wyrażonych w CHF, stosowanych po dniu 17 kwietnia 2016 r., o nazwie: „Aneks nr... do umowy kredytu hipotecznego nr ... z dnia ... indeksowana do CHF” znajdowało się postanowienie o treści:

„Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat kredytu i odsetek w następujący sposób:

a) Kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

b) Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 7%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 6%.

e) W celu uatrakcyjnienia oferty Bank zastrzega sobie możliwość okresowego zmniejszenia wysokości spreadu walutowego poniżej wartości określonych w lit. c i d. Wiadomość na ten temat zostanie udostępniona klientowi w treści „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”. Zmniejszenie wysokości spreadu nie wymaga zawarcia Aneksu do Umowy Kredytu”.

Równocześnie, w przekazanych przez Bank aneksach do umów kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF o nazwie „Aneks do umowy kredytu hipotecznego nr ... z dnia ...” , stosowanych po dniu 17 kwietnia 2016 r., znajdowało się postanowienie o treści:

„Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat Kredytu i odsetek w następujący sposób:

a) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w dniu wymagalności raty ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 16:30 z dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty.

b) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w pozostałe dni robocze ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 9:30 z tego dnia.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

e) W przypadku wzrostu albo spadku kursu rynkowego waluty indeksacyjnej dostępnego w serwisie Reuters, w ciągu jednego dnia roboczego, w wysokości równej co najmniej poziomowi aktualnego spreadu walutowego, odpowiednio dla kursu kupna albo sprzedaży tej waluty, Bank zastrzega sobie prawo do zmiany kursów kupna i sprzedaży tej waluty w ciągu dnia. Po publikacji tak ustalonego nowego kursu waluty, będzie on obowiązywał w Banku w tym dniu. Do ustalania kursu waluty odpowiednio stosuje się zasady ustalania kurs waluty indeksacyjnej ustalone we wcześniejszych punktach”.

Zgodnie z treścią art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (dalej także „kc”). Pod pojęciem tego typu postanowień (określanych również jako „abuzywne”), na gruncie powyższego przepisu należy rozumieć postanowienia, które **kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy**. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

A zatem, dla stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcach umów zawieranych z konsumentami¹ niedozwolonych postanowień umownych niezbędne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia poniższych przesłanek:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- postanowienia stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę nie są indywidualnie uzgodnione,
- postanowienia nie dotyczą sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- postanowienie stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta rażąco naruszając jego interesy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów posiada możliwość oceny, czy dane postanowienie spełnia przesłanki określone w art. 385¹ § 1 kc, na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - tj. w szczególności na gruncie art. 23b uokik, zgodnie z którym Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik.

Status przedsiębiorcy

Bank prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 304735. Posiada zatem status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829). W konsekwencji dysponuje także statusem przedsiębiorcy na gruncie unormowania art. 4 pkt 1 uokik.

Brak indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Prezes UOKiK nie bada konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta bowiem obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

Główne świadczenia stron

Za główne świadczenia stron umowy kredytu należy uznać świadczenie kredytodawcy polegające na przekazaniu kwoty kredytu i świadczenie kredytobiorcy polegające na spłacie kwoty kredytu wraz z wynagrodzeniem. W ocenie Prezesa Urzędu, przedmiotowe postanowienia nie określają zatem głównych świadczeń stron. Postanowienia określające zasady ustalania kursu wymiany walut, choć związane z ww. świadczeniami, odnoszą się jedynie do tego, jak ma być ustalana ich wysokość.

Niemniej jednak, należy mieć na uwadze, że kwestionowane klauzule są niejednoznaczne. O ich niejednoznaczności przesądza fakt, że konsumenci - nawet jeśli literalnie rozumieją kwestionowane postanowienia - nie są w stanie ocenić i zweryfikować poprawności

---

¹ Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ kc w związku z art. 4 pkt 12 uokik).

wysokości ustalonego przez Bank wynagrodzenia, które ten zastrzeże z tytułu uprawnienia do ustalania kursu wymiany walut.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04 (Lex nr 159111).

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ kc wskazując, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków słabszej strony, czyli konsumenta.

Analizowane w niniejszym stanie faktycznym postanowienia mogą przyznawać Bankowi uprawnienie do dowolnego wpływania na wysokość świadczeń ustalonych w umowie. Kursy zarówno kupna, jak i sprzedaży waluty, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, określane są każdorazowo w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” sporządzanej przez Bank, przy czym sposób ustalenia tych kursów jest niejasny, a dodatkowo zależy od czynników arbitralnie przyjętych przez Bank. Oznacza to, że w omawianym przypadku przedsiębiorcy została przyznana jednostronna możliwość ustalania kryteriów oddziałujących na wysokość świadczenia stron. W niniejszej sprawie zatem za możliwe naruszenie dobrych obyczajów Prezes UOKiK przyjmuje tworzenie postanowień umownych, które mogą godzić w równowagę kontraktową stron, zaś rażące naruszenie interesów może polegać na wprowadzeniu daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. W ocenie Prezesa Urzędu, ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy powinny być oparte na obiektywnych i dostępnych dla konsumenta kryteriach, a sposób ich ustalania musi być możliwy do zweryfikowania przez konsumenta pod kątem prawidłowości.

Ad I A.

Stosowane przez Bank kursy walut ustalone są na podstawie „kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters”. Pojęcie to nie znajduje odzwierciedlenia w przepisach prawa ani w innych obiektywnych i dostępnych źródłach informacji. Omawiane wyrażenie nie zostało w żaden sposób wyjaśnione i pozostawia wątpliwości interpretacyjne. Co prawda Bank wskazał, że kurs rynkowy wymiany walut dostępny jest w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”, jednak w postanowieniu nie zostało sprecyzowane, w jaki sposób należy rozumieć sformułowanie „serwis Reuters” (m.in. brak jest jakiegokolwiek informacji na temat tego, w którym dokładnie miejscu konsument może znaleźć opublikowane kursy walut obcych stanowiące źródło ustalania kursów walut w Banku i z jakiego konkretnie serwisu Bank korzysta). Nie jest również jasne i określone, czy pod pojęciem „serwis Reuters” rozumieć należy stronę internetową www.reuters.pl, stronę internetową www.reuters.com, czy jakiegokolwiek inne źródło danych. Bank posługuje się niejednoznacznym, niezrozumiałym i niejasnym dla

konsumentów wyrażeniem. Co nie mniej istotne, w toku postępowania wyjaśniającego Bank wskazał, że korzysta z serwisu Thomson Reuters Eikon, wspomagając się w tym zakresie dodatkowo platformą FXAll firmy Thomson Reuters. Jednocześnie, z informacji posiadanych przez Prezesa Urzędu wynika, że serwis Thomson Reuters Eikon nie jest powszechnie dostępny dla konsumentów, a możliwość skorzystania z niego wymaga uiszczenia odpowiedniej opłaty. Oznacza to, że przy ustanawianiu kursów walut, Bank korzysta z systemów transakcyjnych dostępnych wyłącznie dla banków oraz innych instytucji będących profesjonalnymi uczestnikami rynku. Konsument nie ma dostępu do danych znajdujących się w powyższym systemie transakcyjnym, zatem nie mogą zweryfikować prawdziwości i poprawności danych prezentowanych przez Bank.

Co więcej, konsumenci nie mają możliwości, na podstawie kwestionowanych klauzul, samodzielnego ustalenia, w oparciu o które serwisy Bank dokonuje wyliczeń. Rodzi to uzasadnione ryzyko, że kursy dewiz są ustalane przez Bank w arbitralny i nieprzewidywalny dla konsumentów sposób. W ocenie Prezesa Urzędu, Bank ustalając kursy walut obcych, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, musi opierać się na obiektywnych, dostępnych i możliwych do zweryfikowania przez konsumenta danych.

Jednocześnie, obowiązujące w Banku kursy walut obcych publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”. Tabela ta, zgodnie z kwestionowanym postanowieniem, sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Jednocześnie, postanowienia zawarte we wzorcu aneksu nie precyzują, w którym dokładnie momencie (tj. o której konkretnie godzinie) omawiana Tabela jest publikowana. Co więcej, nie zostało również dokładnie określone, w oparciu o dane z której godziny Tabela jest sporządzana. Co prawda, Bank zastrzegł, że kurs kupna i sprzedaży waluty obowiązujące w Banku ustalane są na podstawie kursu dostępnego w momencie sporządzania Tabeli, jednak postanowienie to nie precyzuje, z jakiej dokładnie godziny dane Bank bierze pod uwagę. W konsekwencji konsumenci nie otrzymują jasnej i jednoznacznej informacji na temat tego, o której godzinie Tabela zostanie opublikowana. W ocenie Prezesa UOKiK, konieczne jest nie tylko wskazanie we wzorcu umowy dokładnej, precyzyjnej i jednoznacznej informacji na temat sporządzania Tabeli i danych, w oparciu o które Tabela jest tworzona, ale także konkretnego, szczegółowego momentu jej publikacji.

Ad I B.

W ocenie Prezesa Urzędu że klauzule wskazane w pkt I A. i pkt I B. sentencji niniejszego postanowienia posiadają taką samą treść normatywną w analogiczny sposób ujmującą prawa i obowiązki stron kontraktu.

Należy więc wskazać, że w odniesieniu do klauzuli przytoczonej w pkt I B. aktualne pozostają rozważania dotyczące sformułowania „kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters” oraz sposobu sporządzania Tabeli kursów walut obowiązujących w Banku zawarte w części uzasadnienia Ad I A.

Jednocześnie, na mocy kwestionowanej klauzuli Bank zastrzegł, że w przypadku wzrostu albo spadku kursu rynkowego waluty indeksacyjnej dostępnego w serwisie Reuters, w ciągu jednego dnia roboczego, w wysokości równej co najmniej poziomowi aktualnego spreadu walutowego, odpowiednio dla kursu kupna albo sprzedaży tej waluty, Bank ma prawo do zmiany kursów kupna i sprzedaży tej waluty w ciągu dnia. Niezależnie od zakwestionowanej w poprzednich akapitach możliwości odwołania się przez Bank do niejednoznacznego, niedostępnego i nieweryfikowalnego źródła, jakim jest „serwis Reuters”, omawiane postanowienie budzi dodatkowe zastrzeżenia Prezesa UOKiK. W ocenie Prezesa Urzędu, przytoczona klauzula pozwala Bankowi na zmiany obowiązujących kursów walut w nieprzewidywalnym dla konsumentów momencie, nie przyznając im przy tym żadnej możliwości reakcji na takie działanie. Co więcej, konsumenci nie mogą w omawianym przypadku zweryfikować zasadności dokonywanych

przez Bank zmian w oparciu o jakiegokolwiek obiektywne kryteria. Należy również podkreślić, że analizowane postanowienie może przyznawać Bankowi uprawnienie do dokonywania opisywanych modyfikacji jedynie w momencie, który będzie najbardziej korzystny ekonomicznie dla Banku. Konsument nie ma przy tym żadnej gwarancji, że w sytuacji odwrotnej - najbardziej korzystnej dla konsumenta - Bank zmodyfikuje obowiązującą Tabelę.

Powyższe może prowadzić do wniosku, że klauzule stosowane przez Bank dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut wskazane w pkt I A. i pkt I B. sentencji postanowienia mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszać interesy konsumentów. Analizowane postanowienia mogą wprowadzać rażącą dysproporcję praw i obowiązków stron, przyznając jedynie jednej z nich uprawnienie do dowolnego ustalania kryteriów wpływających na wysokość świadczeń stron, przy jednoczesnym odebraniu drugiej stronie możliwości do weryfikowania poprawności działania silniejszej strony umowy.

Reasumując, informacje będące w posiadaniu Prezesa Urzędu dają podstawę do przyjęcia, iż stosowane przez Bank postanowienia wzorców umownych opisane w sentencji niniejszego postanowienia, mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Mając powyższe na uwadze, postanawia się jak w sentencji.

Na niniejsze postanowienie zażalenie nie przysługuje.

Otrzymuje:

1. Getin Noble Bank Spółka Akcyjna
Przyokopowa 33
01-208 Warszawa
2. a/a